

מנה בדת

לע"נ מרן הגאון ר' משה בן ר'
דוד פיינשטיין זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 135 פרשת תצוה תשע"ה

כתובות כה-לא

שיעון חזק חיומי בדרך קצרה

רבי ור' חייא אחד מהם העלה בן לכהונה ע"פ אביו, ואחד העלה ללויה ע"פ אחיו, ויש להוכיח שרבי העלה לכהונה על פי האב שכתוב בברייתא שרבי אמר שאם בא ואמר שבני הוא וכהן הוא נאמן להאכילו בתרומה ולא להשיאו אשה, ור' חייא אמר לו שאם מאמינים לו לתרומה נאמין לו גם לאשה ואם לא מאמינים לו לאשה לא נאמין גם לתרומה, אמר רבי שלתרומה הוא נאמן כי בידו להאכילו אך אין בידו להשיאו אשה, ואם רבי הוא שהעלה בן ע"פ אביו א"כ ר' חייא העלה אח ע"פ אחיו, אך לכאורה אם אב אין נאמן על בן בגלל שהוא קרוב א"כ גם אח אינו נאמן על אחיו, דף כו ויש לומר שנאמן במסיח לפי תומו, כמו שאמר רב יהודה בשם שמואל שהיה מעשה באדם אחד שהסיח לפי תומו שכשהיה תינוק מורכב על כתפי אביו הוציאו אביו מבית הספר והפשיט כותנתו והטבילו לאכול בתרומה לערב, וסיים ר' חייא שאמר שחבריו בדלים ממנו וקראו לו יוחנן אוכל חלות, ורבי העלהו לכהונה על פיו.

ר"ש בן אלעזר סובר שכתוב שתרומה היא חזקה לכהונה כך מעשר ראשון הוא חזקה לכהונה אך החולק בב"ד אינו חזקה, ולכאורה מעשר ראשון הוא של לוי, ויש לומר שר"ש בן אלעזר סובר כר"א בן עזריה שחלק בברייתא, שלר"ע מעשר ראשון ללוי ולר"א בן עזריה אף לכהן, ויש לדחות שהוא אמר אף לכהן ולא רק לכהן, ויש לומר שעזרא קנס את הלויים שמעשר ראשון רק לכהנים, ואין לדחות שנתנו לו במקרה, כי רב חסדא אמר שמדובר שאביו היה מוחזק בכהונה ויצא עליו קול שהוא בן גרושה וחלוצה וחלקו לו מעשר בבית הגרנות וכיון שאינו לוי א"כ גם אינו בן גרושה וחלוצה שלא רק למ"ד שמעשר ראשון אסור לזרים לא נותנים לחלל, אלא גם המתיר מעשר ראשון לזרים זה רק נתינה בסתם, אך לא בתורת חלוקה.

מה שכתוב שהחולק בב"ד אינה חזקה לכאורה היכן זה כן יהיה חזקה אם בב"ד לא החזיקוהו, ויש לומר שהכוונה היא שאם בב"ד חלקו לו תרומה עם אחיו בנכסים אינה חזקה שיתכן שאחיו ירשו לאכילה, והוא ירש רק למכרה לאחרים. לכאורה דברי רשב"ג במשנה זה כדברי ר' אלעזר ויש לומר שנחלקו בכמה הוא ערער שלר"א גם באחד הוא ערער ולרשב"ג רק בב', אך יש לדחות שר' יוחנן אמר שלדברי הכל אין ערער פחות מב', אלא מדובר שמוחזק לנו שאביו כהן ויצא עליו קול שהוא בן גרושה או חלוצה והורדנהו ובא עד אחד ואמר שהוא כהן והעלנו אותו עמוד ב ובאו ב' ואמרו שהוא בן גרושה או חלוצה והורדנהו, ואח"כ בא עד אחד ואמר יודע אני שכהן הוא, ונחלקו, שלת"ק אם הורידוהו לא מעלים אותו, שחששו לזלזול בב"ד, ורשב"ג אומר אנו הורדנו אנו נעלה ולא חוששים לזלזול בב"ד, ורב אשי מקשה שא"כ לר"א גם כשיבואו ב' עדים מול ב' כאחד לא נעלה, אלא אומר רב אשי שנחלקו בברייתא שאין עדות מצטרפת עד שיראו שניהם יחד, ולר' יהושע בן קרחה מועיל אפילו בזה אחר זה, העדות מתקיימת בב"ד רק כשמעידים יחד ולר' נתן שניתן לשמוע דבריו של זה היום וכשיבא חברו למחר ישמעו לו.

משנה אשה שנחבשה ע"י עכו"ם ע"י ממון מותרת לבעלה וע"י נפשות אסורה. גמרא רב שמואל בר רב יצחק אומר בשם רב שדברי המשנה הם רק כשיד ישראל תקיפה על עכו"ם, אך כשיד עכו"ם

דף כה מה שאמר ר' יוסי גדולה חזקה, שבתחילה אכלו רק בתרומה דרבנן ואח"כ אכלו בתרומה דאורייתא, וללישנא בתרא גם עכשיו אכלו רק בתרומה דרבנן ומה שמעלים בתרומה ליוחסין זה רק בתרומה דאורייתא ולא בתרומה דרבנן, וגדולה חזקה הכוונה שלא גזרו שלא יאכלו בתרומה דרבנן שמא יאכלו גם בדאורייתא, אך לכאורה כתוב בפסוק שלא יאכלו מקדש הקדשים משמע שבתרומה כן יאכלו, ויש לומר שלא יאכלו בדבר שנקרא קדש שכתוב על תרומה וכל זר לא יאכל קדש, ולא יאכלו בדבר שנקרא קדשים שכתוב וכת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל והיינו במה שמורם מהקדשים לא תאכל, ויש להוכיח מברייתא שאומרת חזקה לכהונה בכבל נשיאות כפים, ובסוריא אכילת חלה, ובכרכים חילוק מתנות, ומשמע שאף מנשיאות כפים מעלים ליוחסין, ויש לדחות שעולים לתרומה אך לכאורה כתוב כמו אכילת חלה ושם הוא ליוחסין, ויש לומר שאכילת חלה הוא לתרומה דאורייתא והיינו שמעלים מחלה שהיא מדרבנן לתרומה דאורייתא וכמו שהפך רב הונא בר רב יהושע לרבנן, ולכאורה יש להוכיח מברייתא שאומרת חזקה לכהונה נשיאות כפים וחילוק גרנות בא"י, ובסוריא ובכל מקום ששלוחי ר"ח מגיעים החזקה היא רק נשיאות כפים ולא חילוק גרנות ובבל היא כסוריא, ולרשב"ג גם אלכסנדריה של מצרים כשב"ד היו קבועים שם היא כסוריא, ולכאורה יעלו מנשיאות כפים ליוחסין, ויש לדחות שרק לחלה, אך לכאורה כמו שחילוק גרנות הוא ליוחסין כך נשיאות כפים הוא ליוחסין, ויש לדחות שחילוק גרנות הוא לחלה שתרומה היא מדרבנן ויש חידוש שמעלים בתרומה דרבנן לחלה דאורייתא, כמו שאמר רב הונא בר רב יהושע לרבנן שאמרו שגם למ"ד שתרומה בזמן הזה מדרבנן, חלה היא מדאורייתא, שהרי בז' השנים שכבשו ובז' שחלקו נהגו בחלה ולא התחייבו בתרומה, ואמר להם רב הונא שאדרבה שגם למ"ד שתרומה בזמן הזה מדאורייתא חלה מדרבנן, שכתוב בברייתא על הפסוק בבואכם אל הארץ, שאין לומר שהכוונה אפילו שנכנסו ב' או ג' מרגלים, אלא בביאת כולכם ולא מקצתכם, וכשעלו בזמן עזרא עמוד ב הרוב נשארו, ויש להוכיח מברייתא שאומרת חזקה לכהונה נשיאות כפים וחילוק גרנות ועדות, ולכאורה עדות לא נקראת חזקה, אלא הכוונה שנשיאות כפים היא כעדות שמועילה ליוחסין, ויש לדחות שעדות הבאה מכח חזקה היא כחזקה, כמו שאדם אחד בא לר' אמי ואמר שהוא מוחזק שפלוגי הוא כהן, אמר לו מה ראית אמר לו שקרא ראשון בביהכנ"ס אמר לו אולי בחזקת שהוא גדול ולא כהן אמר לו שקרא אחריו לוי, והעלהו ר' אמי לכהונה, והיה אחד שבא לריב"ל ואמר שמוחזק הוא שפלוגי לוי אמר לו מה ראית אמר לו שקרא שני בביהכנ"ס אמר לו אולי בחזקת גדול אמר לו שקרא כהן לפניו, וריב"ל העלהו ללויה על פיו, ואדם הגיע לר"ל ואמר לו שהוא מוחזק שפלוגי הוא כהן אמר לו מה ראית, אמר לו שקרא ראשון בביהכנ"ס אמר לו וכי ראית אותו חולק בגרנות, אמר לו ר"א האם כשאין גורן בטלה כהונה, וכן היה כשישבו לפני ר' יוחנן והגיע מעשה כזה ור"ל אמר האם ראית שחלק על הגורן, ואמר לו ר' יוחנן האם כשאין גורן בטלה הכהונה, והסתכל ר"ל על ר"א בעין רעה ואמר לו ששמעת משהו מר' יוחנן שהיה בר נפחא ולא אמרת משמו.

תקיפה גם ע"י ממון אסורה לבעלה, ורוב מקשה שהעיד ר' יוסי הכהן ור' זכריה בן הקצב על בת ישראל שמושכנה באשקלון ובני משפחתה ריחקה ועדים מעידים עליה שלא נסתרה ולא נטמאה ואמרו חכמים שאם אתם מאמינים שהורחנה תאמינו שלא נסתרה ולא נטמאה, ואם אתם מאמינים שלא נסתרה ונטמאה אל תאמינו שהורחנה, ואשקלון זה מקום שיד עכו"ם תקיפה

דף כז ומשמע דוקא הורחנה מדעת ולא כשנחבשה, ויש לדחות שאותו דין הוא גם בנחבשה והמעשה היה בנחבשה, וללישנא בתרא רבא הוכיח מהמשנה שר' יוסי הכהן ור' זכריה בן הקצב העידו על בת ישראל שהורחנה באשקלון ובני משפחתה ריחקה ועדים העידו שלא נסתרה ונטמאה וחכמים אמרו שאם מאמינים שהורחנה יאמינו גם שלא נסתרה ונטמאה, ואם לא מאמינים שלא נסתרה ונטמאה לא יאמינו שהורחנה, ובאשקלון זה היה ע"י ממון ורק ע"י עדים יתירוה ובלי עדים לא, ומשמע בין הורחנה בין נחבשה, ויש לומר שבהורחנה זה חמור יותר, ויש שלמדו את זה כקושיא מהברייתא למשנה, שבמשנה נאמר שע"י ממון מותרת לבעלה ובברייתא מובא את העדות של ר' יוסי הכהן מאשקלון ושם זה היה ע"י ממון וההיתר הוא רק ע"י עדים, ורב שמואל חילק שכשיד עכו"ם תקיפה מחמירים וכשאינה תקיפה ניתן להקל.

ע"י נפשות אסורה, רבא אומר כגון נשי הגנבים הנתלים שנכסיהם ונשותיהם מופקרים, ואביי אומר כגון אשתו של בן דונאי, ולחזקיה דוקא כשנגמר דינם להריגה, ולר' יוחנן אף כשלא נגמר דינם להריגה.

משנה עיר שכבשה במצור כל הכהנות שנמצאות בה אסורות ואם יש להן עדים ואפילו עבד או שפחה, נאמנים, אך אדם לא נאמן ע"י עצמו. **גמרא** יש להקשות מהמשנה לענין יין נסך שבולשת שנכנסה לעיר בשעת שלום חביות פתוחות אסורות וסתומות מותרות, ובשעת מלחמה גם הפתוחות מותרות כי אין פנאי לנסך, ורב מרי מחלק שלבעול יש להם פנאי אך לא לנסך, ורב יצחק בן אלעזר מחלק בשם חזקיה שבכרום של אותה מלכות ניתן להקל אך בשל מלכות אחרת אסורות, ולכאורה גם בשל אותה מלכות נחשוש שחייל אחד ברח ובעל, אמר רב יהודה בשם שמואל שמדובר שהמשמרות רואות זו את זו אך יתכן שאחד השומרים נרדם מעט, אמר ר' לוי שמדובר שמקיפות את העיר שלשלאות וכלבים וקיסמים ואווזים, ר' אבא בר זוויד אמר שנחלקו בזה ר' יהודה נשיאה וחכמים שאחד שנה שיש חילוק בין כרום של אותה מלכות לשל מלכות אחרת ולא היה קשה לו כלל, ואחד הקשה את כל הקושיות ותירצו לבסוף שהעיר מוקפת שלשלאות וכלבים וקיסמים ואווזים.

רב אידי בר אבין אומר בשם ר' יצחק בר אשיאן שאם יש מחבואה אחת היא מצילה על כל הכהנות, ור' ירמיה מסתפק כשהמחבואה מחזיקה רק אשה אחת האם ניתן לתלות בה שעל כל אחת נאמר שהיתה שם, או שלא, ולכאורה זה דומה לב' שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך אחר מהם בשביל אחד ועשה טהרות והשני הלך בשביל השני ועשה טהרות, לר' יהודה אם שאל כל אחד בפני עצמו טהורים ואם שאלו יחד טמאים, ולר' יוסי בכל מקרה טמאים, ורב או ר' יוחנן ביארו שאם שאלו יחד לכו"ע טמאים, ובזה אחר זה לכו"ע טהורים, ונחלקו כשאחד שואל עליו ועל חברו שלר' יוסי זה דומה לבבת אחת ולר' יהודה זה דומה לבזה אחר זה, ויש לחלק ששם ודאי יש טומאה באחד מהשבילים, אך כאן מי אמר שהנשים נטמאו.

רב אשי מסתפק כשיש מחבואה ואשה אומרת לא נחבאתי ולא נטמאתי **עמוד ב** האם נאמר מיגו שיכלה לומר נחבאתי,

או שלא אומרים מיגו, ולכאורה ניתן לדמות למקרה שאחד השכיר חמור לחבירו ואמר לו שלא ילך בדרך נהר פקוד שיש שם מים אלא ילך רק בדרך נרש שהיא ללא מים, והלך השוכר בדרך נהר פקוד ומת החמור, ובא לפני רבא ואמר לו שאמנם הלך בדרך נהר פקוד אך לא היה שם מים, ואמר רבא שיש לו מיגו שיכל לומר שהלך בדרך נרש, ואביי אומר שאין זה מיגו כי הוא במקום עדים שיש מים בדרך נהר פקוד, ויש לחלק ששם יש עדים אך כאן אין ודאות לטומאה אלא רק חשש ויועיל מיגו במקום חשש.

במשנה משמע שגם שפחתה נאמנת, ויש להקשות שבשכיב מרע שנתן גט נאמר שלא תתיחד עמו ללא עדים ואפילו עבד או שפחה, אך לא שפחתה שלבה גס בה, ורב פפי אמר שבשבויה הקילו, ורב פפא מחלק שבשפחה אסורה אך שפחה של בעלה נאמנת ואמנם כתוב שאדם לא נאמן ע"י עצמו ומשמע ששפחה אפילו שלה נאמנת, ויש לומר ששפחתה היא כעצמה, ורב אשי אומר שמדובר אפילו בשפחתה אלא שהשפחה רואה ושותקת ובשכיב מרע שהשתיקה של השפחה מתירה אותה אינה נאמנת, אך כאן השתיקה אוסרת ובכ"ז היא אומרת שגבירתה טהורה לכן נאמנת, אך לכאורה נחשוש שתשקר, ויש לומר שאינה עושה ב' דברים שהיא לא תשתוק וגם תאמר שקר שלא נבעלה, כמו המקרה של מרי בר איסק או חנא בר איסק שבא להם אח מבית חוזאה ואמר שיחלקו עמו בנכסי האב ואמר לו שאינו מכירו, ובא לרב חסדא ואמר רב חסדא שהוא צודק כמו שכתוב ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו שיצא ללא חתימת זקן ובא בחתימת זקן, אמר לו רב חסדא שיביא עדים אמר לו יש לי עדים אלא שהם מפחדים מבר איסק שהוא איש אלים, אמר רב חסדא לבר איסק שיביא הוא עדים שאינו אחיו אמר בר איסק וכי כך הדין הרי המוציא מחבירו עליו הראיה, אמר רב חסדא כך דינים לך ולכל חברך האלימים, ולכאורה גם אם יביא בר איסק עדים הם ישקרו מפחד אלא יש לומר שאינם עושים שני דברים גם לבא וגם להעיד שקר, ולכאורה דין שפחתה תלוי במחלוקת תנאים, שבברייתא אחת נאמר זו עדות שאיש ואשה תינוק ותינוקת אביה אמה ואחיה ואחותה נאמנים, אך לא בנה ובתה עבדה ושפחתה, ובברייתא אחרת נאמר שכולם נאמנים חוץ ממנה ובעלה, והתירוץ של רב פפי ורב אשי תלוי במחלוקת הזו, אך רב פפא יבאר ששפחה נאמנת במסיחה לפי תומה כמו שאמר רב דימי שרב חנן קרטינגאה סיפר על מעשה שבא לפני ריב"ל, או שריב"ל סיפר על מעשה שהיה לפני רבי שאדם אחד הסיח לפי תומו שהוא ואמו נשבו לבין העכו"ם וכששאב מים היתה דעתו על אמו וכן כשיצא ללקט עצים היה דעתו עליה, ורבי השיאה לכהונה על פיו.

משנה ר' זכריה בן הקצב נשבע במעון שלא זזה ידי מידה של אשתו משעה שנכנסו העכו"ם לירושלים עד שיצאו, אמרו לו אין אדם מעיד על עצמו. **גמרא** גם אחר שאסרוה עליו הוא יחד לה בית בחצירו, וכשיצאה היא יצאה בראש בניה ונכנסה בסוף בניה, ואביי הסתפק אם מותר כך גם בגרושה שיתכן שרק בשבויה הקילו לגור עמה בחצר אך בגרושה לא, או שגם בגרושה נתיר, ויש להביא ראיה מברייתא שהמגרש את אשתו לא תנשא בשכונתו,

דף כח ואם הוא כהן לא תגור עמו במבוי, והיה מעשה בכפר קטן ואמרו שדינו כשכונה, ויש לדון מי נדחה מפני מי וישנה ברייתא שהיא נדחית מפניו ולא הוא ואם החצר היא שלה הוא נדחה מפניה, והסתפקו מה הדין אם החצר של שניהם, ולכאורה יש להוכיח מהברייתא שכתוב היא נדחית מפניו, ובחצר שלו פשוט שהיא נדחה, ובחצר שלה הוא נדחה, אלא מדובר בחצר של שניהם, ויש לדחות שמדובר שם

כששכר בית, ויש להוכיח ממה שדרש רב על הפסוק הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר שקשה הטלטול לאיש יותר מאשה.

כהן שגירש אשתו ולוה ממנה בנכסי אביה יפרע לה רק ע"י אחר, ורב ששת אמר שאם יבואו לפניו לדין לא יזדקק להם, ורב פפא אמר שמשמתים אותם, ורב הונא בר רב יהושע אומר שאף מכים אותם, ור"נ אומר ששנינו במסכת אבל רבתי שכ"ז כשנתגרשה מהנישואין אך אם התגרשה מהארוסין יכולה להפרע בעצמה כי אין לבו גס בה, והיה מעשה בארוס וארוסתו שהתגרשו ובאו לפני רבא וישב לפניו רב אדא בר מתנה ורבא העמיד ביניהם שליח, אמר לו רב אדא שר"נ הביא מאבל רבתי שניתן להקל בגירושין שאחר אירוסין אמר לו רבא שהוא רואה שהם גסים ביניהם, וללישנא בתרא רבא לא העמיד שליח ביניהם ואמר לו רב אדא שיעמיד ביניהם שליח אמר לו רבא שר"נ אמר שאין להחמיר אחר אירוסין, אמר רב אדא שזה רק כשאינם גסים יחד אך כאן הם גסים יחד.

משנה במקרים אלו ניתן להעיד בגדלות על מה שראו בקטנות: נאמן לומר זה כתב ידו של אבי או של רבי או אחי, וכן נאמן לומר פלונית יצאה בהינומא וראשה פרוע, ונאמן שפלוני יצא מבית הספר לטבול לאכילת תרומה, ושחלק עמנו בגורן, ונאמן לומר על מקום שהוא בית הפרס, ונאמן לומר עד כאן באנו בשבת אך אין נאמן לומר שלפלוני היה כאן דרך, או שהיה כאן לפלוני מעמד ומספד. **גמרא** רב הונא בר רב יהודה אומר שנאמן רק כשיש גדול עמו והחידוש הוא שלא נאמן רק על אביו שהוא רגיל עמו אלא גם על רבו, ואם היינו אומרים שנאמן על רבו כי יש לו אימה ממנו אך מאביו לא, ואם היה כתוב אביו או רבו שאביו הוא מצוי עמו ומרבו יש לו אימה, אך עם אחיו הוא מצוי פחות ואין לו ממנו אימה אלא שכיון שקיום שטרות הוא מדרבנן האמינו לו.

נאמן באשה שנשאה בתולה כיון שרובן נישאות בתולות א"כ זה רק גילוי מילתא.

מה שנאמן על אכילת תרומה לכאורה ניתן לומר שאכל בתרומה כעבד אך ממה שלמד בבית הספר יש ראייה לריב"ל שאסור ללמד תורה לעבד, ולכאורה שנינו בברייתא שאם האדון לוה מהעבד או שעשאו אפטרופוס **עמוד ב** או שהניח תפילין לפני רבו או שקרא ג' פסוקים בביהכנ"ס לא יצא לחירות, ויש לומר ששם קרא מעצמו, אך ללמדו כמנהג בני אסור.

הקטן שגדל נאמן רק להאכיל בתרומה דרבנן. **לכאורה** ממה שחלק על הגורן אין ראייה ליוחסין שאולי הוא עבד, וזה כדעת ר' יהודה שאין חולקין בגורן לעבד כשאין רבו עמו, ור' יוסי אמר שספק כהן ספק עבד כהן יכול לומר אם כהן אני תנו לי בשביל עצמי ואם עבד כהן אני תנו לי בשביל רבי, ובמקומו של ר' יהודה העלו מתרומה ליוחסין ואילו במקומו של ר' יוסי לא העלו מתרומה ליוחסין, ור"א בר' יוסי אמר שמימי לא העדתי שפעם אחת העדתי והעלו עבד לכהונה על פי ואין הכוונה העלו ממש כי אין הקב"ה מביא מכשול לכהמת צדיקים ק"ו לצדיקים עצמן, אלא שבקשו להעלות לכהונה על פיו שהוא ראה שחלקו תרומה בגורן במקומו של ר' יוסי, והעיד במקומו של ר' יהודה.

נאמן קטן שהגדיל להעיד על מקום בית הפרס כי הוא מדרבנן, שרב יהודה אמר בשם שמואל שאדם יכול לנפח בית הפרס וללכת, ורב יהודה בר אמי אמר בשם רב יהודה שבית הפרס שנידש טהור שאי אפשר שעצם כשעורה לא נידושה ברגל.

נאמן לומר עד היכן הלכו בשבת כי תחומין דרבנן. **לא נאמן** על דרך לפלוני או מעמד והספד היה לפלוני כי לא מוציאים ממון על פיו, **כתוב בברייתא** שתינוק נאמן שאביו

אמר לו משפחה זו טהורה וזו טמאה אך לכאורה מה שייך טהרה וטומאה במשפחות אלא הכוונה כשירה ופסולה ונאמן שאכלנו בקצצה של בת פלוני לפלוני, ושהולכנו חלה ומתנות לפלוני כהן ע"י עצמו לא ע"י אחר, ובכולם אם היה עכו"ם שהתגייר או עבד שהשתחרר אינו נאמן, ולא נאמן לומר כאן היה דרך לפלוני או מעמד והספד היה לפלוני, ור' יוחנן בן ברוקה אומר שנאמן, ובסיפא ודאי אינו נאמן כי זה הוצאת ממון אלא ר' יוחנן בא לומר שעכו"ם שהתגייר ועבד שהשתחרר נאמן, ונחלקו שלת"ק עכו"ם אינו מדייק, ור' יוחנן סובר שכיון שדעתו להתגייר הוא מדייק.

קצצה של פלונית הוא כדברי הברייתא שכשאדם נשא אשה שאינה הגונה לו הביאו חבית מלאה פירות ושברוה באמצע רחבה, ואמרו: אחינו בית ישראל שמעו אחינו פלוני נשא אשה שאינה הגונה ואנו מתיראים שיתערב זרעו בזרעינו בואו וקחו דוגמא לדורות שלא יתערב זרעו בזרענו ועל קצצה זו נאמן תינוק להעיד עליה.

דף כט פרק אלו נערות

משנה אלו נערות שיש להן קנס: מי שבא על ממזרת או נתינה או כותית וכן על גיורת שפחה או שבויה שנפדו או התגיירו או השתחררו פחות מבנות ג' ויום אחד והבא על אחותו ואחות אביו ואחות אמו ואחות אשתו ואשת אחיו ואשת אחי אביו ועל הנדה, ויש להם קנס שאמנם יש בהם כרת אך אין בהם מיתת ב"ד. **גמרא** משמע במשנה שרק לפסולות יש קנס ולכשרות לא, יש לומר במשנה אלו נערות פסולות שיש להם קנס הבא על ממזרת נתינה או כותית.

משמע במשנה שרק לנערה יש קנס ולקטנה לא, ואמר רב יהודה בשם רב שזה כדעת ר"מ, ששנינו שלר"מ קטנה מבת יום אחד עד שתביא ב' שערות יש לה מכה ולא קנס ומשתביא ב' שערות עד בגר יש לה קנס ולא מכה, שהוא סובר שכל מקום שיש מכה אין קנס וכשיש קנס אין מכה, ולחכמים, קטנה מבת ג' שנים ויום אחד עד שתבגר יש לה קנס, ולכאורה משמע שמכה לא, **עמוד ב** יש לומר שהכוונה היא שיש לה גם קנס במקום מכה.

לכאורה מדוע יש קנס לפסולות הרי כתוב בפרשת קנס ולו תהיה לאשה והיינו אשה הראויה לו, אמר ר"ל שכתוב פעמיים הנערה ועוד ה' מיותר, אחד לומדים לפרשה עצמה, ואחד לרבות חייבי לאוין ואחד לרבות חייבי כריתות, ורב פפא לומד מבתולה בתולות הבתולות, אחד לפרשה ואחד לחייבי לאוין ואחד לחייבי כריתות, והוא לא למד כר"ל שמהנערה לומדים כדברי אביי שאם בא עליה ומתה פטור, שכתוב לאבי הנערה ולא לאבי מתה, ור"ל לא למד כרב פפא שאת הבתולות צריך לגזירה שוה לכתובה, שכתוב כסף ישקול כמוהו הבתולות שזה כמוהו הבתולות ומוהו הבתולות כזה, ואמנם גם ר"ל צריך לדרוש מהנערה כאביי וגם רב פפא צריך לדרוש מהבתולות כר"ל, אלא שיש ו' פסוקים לדרוש נערה ונערה והה' של הנערה, וכן בתולות בתולות והה' של הבתולות, וב' צריכים לפרשה עצמה, ואחד כדברי אביי, ואחד לגזירה שוה, ונשאר לדרוש מב' אחד לרבות חייבי לאוין ואחד חייבי כריתות, ולהוציא מהתנאים בברייתא שחלקו בפסוק ולו תהיה לאשה שלשמעון התימני מדובר באשה שיש בה קידושין ולר"ש בן מנסיא אשה הראויה לקיימה, ור' זירא אמר שהם יחלקו בממזרת ונתינה שיש בהן הויה אך אין ראוי לקיימה, ולר"ע שאין קידושין תופסין בחייבי לאוין הם יחלקו באלמנה לכה"ג וכו' סימאי שסובר בדעת ר"ע שבכל חייבי לאוין יש ממזרים חוץ מאלמנה לכה"ג שהתורה אמרה לא יקח ולא יחלל שעושה רק חלל אך לא ממזר, ודעת ר' ישבב שלר"ע כל שאין לו ביאה עושה ממזרות שהוא אמר באו נצווה על

עקיבא בן יוסף שעושה ממזרים מכל מי שאין לו ביאה בישראל,

דף ל ולר' ישבב הם יחלקו בחייבי עשה מצרי ואדומי, אך זה רק אם ר' ישבב עצמו בא לחלוק על ר' סימאי באלמנה לכה"ג, אך אם הוא בא לחדש בדעת ר"ע א"כ גם בחייבי עשה לא תופס קידושין ולפ"ז יחלקו שמעון התימני ור"ש בן מנסיא בבעולה לכה"ג, שגם לר' ישבב אין בה ממזרות שהיא עשה שאינו שוה בכל.

רב חסדא אומר שלכו"ע בבא על נדה יהיה קנס כי יש בה הויה וגם ראוי לקיימה, אך זה לא כדעת ר' נחוניא בן הקנה שסובר שחיוב יוה"כ כשבת לפטור מתשלומין ואביי אומר שהוא למד מהפסוק ולא יהיה אסון ענוש יענוש ולומדים בגזירה שוה שנאמר אסון אצל יעקב בידי שמים וכמו שבידי אדם פטור מתשלומין כך בידי שמים פטור מתשלומין, ורב אדא בר אהבה מקשה שמי אמר שיעקב הזהיר מצינים פחים אולי הזהיר על אריה וגנבים שזה בידי אדם, ויש לומר שיעקב הזהיר על הכל, אך לכאורה גם צינים ופחים זה בידי אדם שכתוב הכל בידי שמים חוץ מצינים פחים שכתוב צינים פחים בדרך עיקש שומר נפשו ירחק מהם, ועוד קשה שאריה וגנבים זה גם בידי שמים, שרב יוסף ור' חייא שנו שמחורבן הבית בטלה סנהדרין אך ד' מיתות לא בטלו ולכאורה בטלו אלא שדינם לא בטל **עמוד ב** שמי שהתחייב סקילה נופל מהגג או חיה דורסת אותו, והמתחייב שריפה נופל בדליקה או נחש מכישו, והמתחייב הריגה נמסר למלכות או שלסטים באים עליו, והמתחייב חנק טובע בנהר או מת באסכרא, אלא יש להפוך שצינים ופחים זה בידי אדם ואריה וגנבים זה בידי שמים, ורבא אומר שטעמו של ר' נחוניא מהפסוק ואם העלם יעלימו עם הארץ את עיניהם מן האיש ההוא בתו מזרעו למולך ושמתי אני את פני באיש ההוא ובמשפחתו והכרתי אותו, והתורה אומרת שהכרת הוא כמיתה שגם חיוב כרת פוטר מתשלומין, והנ"מ בין אביי לרבא תהיה בזר שאכל תרומה, שלאביי פטור ולרבא חייב, אך לכאורה גם לאביי צריך להתחייב לדברי רב חסדא שגם לר' נחוניא הגונב חלב של חברו ואכלו חייב כי התחייב בגניבה קודם שבא לחיוב כרת, ומשמע שקנאו מזמן הגבהה והחיוב כרת מגיע רק באכילה ואותו דבר באכילת תרומה שחיוב ממון הוא בהגבהה וחיוב מיתה הוא באכילה, ויש לומר שמדובר שתחב לו חברו לפיו, אך לכאורה הוא קנה בלעיסה והחיוב מיתה הוא בכליעה, ולפ"ז אם יכול להחזירו שיחזירו, ואם לא מדוע חייב על התרומה, ויש לומר שמדובר שיכול להחזירה אם ידחוק עצמו, ורב פפא מעמיד שחבירו תחב לו משקין של תרומה, ורב אשי מעמיד בזר שאכל תרומה שלו,

דף לא וקרקע בגד שיראין של חברו.

לכאורה רב חסדא חולק על ר' אבין שאומר שהזורק חץ מתחילת ד' לסוף ד' וקרקע שיראין בהליכתו פטור שהעקירה היא צורך להנחה, וא"כ גם ההגבהה היא צורך לאכילה, ויש לחלק שאין אפשרות להנחה ללא עקירה אך יש אפשרות לאכילה בלי הגבהה שיאכל ע"י גחינה, או שבחץ אינו יכול החזירו משא"כ כאן יכול להמנע מאכילה אחר הגבהה, והנ"מ בין התירוצים במעביר סכין ברה"ר וקרקע שיראין בהליכתו, שהחיוב בהנחה הוא רק עם העקירה, אך הוא יכול להחזירו.

רב ביבי בר אבבי מקשה בדברי ר' אבין שכתוב במשנה שהגונב כיס בשבת חייב כי התחייב בגניבה קודם איסור סקילה, ואם הוציא ע"י גרירה פטור כי איסור שבת וגניבה באו כאחד ולר' אבין נאמר שההגבהה היא צורך להוצאה, ויש לומר שמדובר שהגביהו להצניע ונמלך להוציא, אך יש

לדחות שבמקרה כזה פטור לדברי רב סימון בשם ר' אמי בשם ר' יוחנן שהמפנה חפצים מזוית לזוית ונמלך להוציאן פטור כי לא היתה עקירה משעה ראשונה לכך, ויש לומר שהגביה ע"מ להוציא אלא שעמד, ואמנם אם עמד לכתף זה נקרא דרך הליכה אך אם עמד לפוש יש עקירה חדשה **עמוד ב** ואם נאמר שעמד לכתף הוא פטור על הגניבה המשנה לא היתה צריכה להעמיד שפטור כשהוציא בגרירה, וניתן לחלק שרק בעמד לפוש חייב ואם עמד לכתף פטור, וניתן לומר שזה לדעת בן עזאי שמהלך כעומד וקנה כבר קודם בהגבהה, אך לפ"ז ניתן לחלק שדוקא במהלך חייב ואם זרק פטור, ויש לומר שהמשנה באה לחדש שבגרירה פטור על הגניבה ולא אומרים שזה לא דרך הוצאה ופטור מצד שבת, אך לכאורה בדבר גדול זה דרך לגרור ובדבר קטן אינו דרך אלא מדובר בדבר ממוצע, ולכאורה אם בגרירה הוציאו לרה"ר יש רק איסור שבת ואין איסור גניבה, ואם הוציאו לרה"י אמנם קונה בגניבה אך אין איסור שבת, ויש לומר שהוציאו לצידי רה"ר, אך זה רק לר"א שצדי רה"ר כרה"ר ויש איסור שבת ולא איסור גניבה ולרבנן שצדי רה"ר אינם כרה"ר יש איסור גניבה ולא איסור שבת, ויש לומר שזה כרה"א והוא סובר שזה כרה"ר רק לענין חיוב שבת כי לפעמים נדחקים רבים לשם, אך לענין קנין זה כסמטא כי לא מצויים שם רבים, ורב אשי מעמיד שהוא צירף ידו תוך ג' לקרקע וקיבל את הכיס, וכרבא שידו של אדם נחשבת כמקום ד' על ד', ורב אחא שנה תירוץ זה, ורבינא תירץ שהוציאו לרה"ר וגם שם קונה בגרירה, ונחלקו בדיוק במשנה שכתוב היה מושכו ויוצא ומת ברשות בעלים פטור, ואם הגביהו או שהוציאו מרשות בעלים ומת חייב, ודייק רבינא מהרישא שהיה מושכו ומת ברשות בעלים פטור שדוקא כשמת ברשות בעלים, אך אם מת אחרי שהוציאו חייב, ורב אחא דייק מהסיפא הגביהו או שהוציאו שההוצאה היא כמו ההגבהה שהיא לרשותו, ולכאורה לרב אחא קשה מהרישא ולרבינא קשה מהסיפא, ורב אחא ילמד ברישא שכל עוד שלא בא לרשותו זה נקרא רשות בעלים, ולרבינא לא קשה מהסיפא שלא חייבים לומר שההוצאה היא לרשותו כמו ההגבהה.

במשנה כתוב שיש קנס בחייבי כריתות, ולכאורה שנינו אלו הם הלוקין הבא על אחותו ואחיות אביו ואחות אמו ואחות אשתו ואשת אחיו ואשת אחי אביו ונדה וידוע שלא לוקה ומשלם.